

امام خمینی (ره): حفظ مساجد امروز جزء
اموری است که اسلام به آن وابسته است.
مقام معظم رهبری: مسجد سنگر است و امام
جماعت به عنوان صاحب سنگر باید با حضور همیشگی
خود در مسجد برای جذب مردم به سوی آن تلاش کند.

سیمای

مسجد حضرت امام رضا (ع)

تدوین: حاج شیخ علی واشتقانی فرامانی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سرشناسه: واشقانی فراهانی، علی، ۱۳۴۷
 عنوان و نام پدیدآور: سیمای مسجد امام رضا(ع)
 تدوین: علی واشقانی فراهانی
 مشخصات نشر: اراک، فخرالاسلام، ۱۳۹۱
 مشخصات ظاهری: ۱۶۰ ص، مصور (بخشی رنگی)
 شابک: ۰-۲۵-۲۶۸۴-۹۶۴-۹۷۸ قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال
 موضوع: مسجد امام رضا(ع) (تهران) - مسجدها و احادیث
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۱، ۹س۱۵/۲۶۱ BP
 رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۵
 شماره کتابشناسی ملی: ۳۰۲۵۰۱۲

مشخصات:

نام کتاب: سیمای مسجد امام رضا(ع)
 تدوین: شیخ علی واشقانی فراهانی
 ویراستار: ابوالفضل فخرالاسلام، حامد رحمتی و
 ناشر: انتشارات فخرالاسلام (۲۲۷۰۶۰۰-۰۸۶۱)
 طراحی و صفحه آرایی: فاطمه حسینی
 تیراژ: ۳۰۰۰ جلد
 چاپ: چاپخانه کوثر - قم
 نوبت چاپ: اول - زمستان ۱۳۹۱
 قیمت: ۵۰۰۰۰ ریال

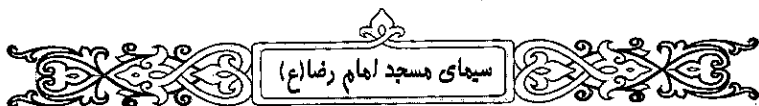
EAN-ISBN: 978-964-2684-25-0

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است

صلوات خاصه امام رضا (ع)

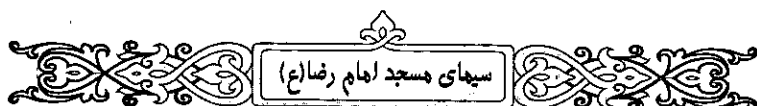
اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلَى عَلِيٍّ بْنِ مُوسَى الرِّضَا الْمُرْتَضَى
الامامِ النَّقِيِّ النَّقِيِّ وَحُجَّتِكَ عَلَى مَنْ فَوْقَ
الْأَرْضِ وَمَنْ تَحْتَ الثَّرَى، الصَّدِّيقِ الشَّهِيدِ، صَلَاةً
كَثْرَةً تَامَّةً زَاكِيَةً مُتَوَاصِلَةً مُتَوَاتِرَةً مُتَرَادِفَةً،
كَأَنْضَلِّ عَلَيْكَ عَلَى أَحَدٍ مِنْ أَوْلِيَائِكَ

ترجمه: پروردگار! بر علی بن موسی الرضای
برگزیده درود و رحمت فرست، آن پیشوای
پارسا و منزّه و حجت تو بر هر که روی زمین
است و بر هر که زیر خاک است، آن صدیق
شهید؛ درود و رحمتی فراوان و کامل و بالنده
پی در پی و از پی هم و پیایی، همچون برترین
درود و رحمتی که بر یکی از اولیائت فرستادی.

فهرست مطالب:

.....	سخن اول	۷
.....	پیشگفتار شهردار منطقه ۲۲ تهران	۹
.....	مقدمه زنده یاد حاج حسن واشقانی	۱۰
.....	سخن ناشر	۱۲
.....	فصل اول: جایگاه و نقش مسجد در اسلام	۱۳
.....	- جایگاه و نقش مسجد در اسلام	۱۴
.....	- امامت و مدیریت مسجد	۲۵
.....	- جایگاه مسجد از دیدگاه قرآن	۳۱
.....	- جایگاه مسجد در روایات و احادیث اسلامی	۳۶
.....	- مهمترین نقش و کارکرد مسجد در صدر اسلام	۴۷
.....	- جایگاه مسجد از دیدگاه امام خمینی (ره)	۶۰
.....	- جایگاه مسجد از دیدگاه مقام معظم رهبری	۶۸
.....	- منابع و پی نوشت ها	۷۵
.....	فصل دوم: سیمای مسجد حضرت امام رضا (ع)	۸۱
.....	- هدف از احداث مسجد حضرت امام رضا (ع)	۸۲
.....	- نامگذاری مسجد امام رضا (ع)	۸۴

- ۸۵..... - گرفتن زمین مسجد.....
- ۸۶..... - طراحی نقشه و اخذ پروانه ساخت مسجد.....
- ۸۸..... - تأمین مالی احداث مسجد.....
- ۹۰..... - زمان شروع احداث و افتتاح مسجد.....
- ۹۷..... - آشنایی با مختصات مسجد.....
- ۹۹..... - آغاز فعالیت های فرهنگی، مذهبی مسجد.....
- ۱۰۰..... - آشنایی با برنامه های فرهنگی، مذهبی مسجد.....
- ۱۱۰..... - تأسیس کانون فرهنگی مسجد.....
- ۱۱۱..... - تأسیس هیئت متوسلین به حضرت امام رضا (ع).....
- ۱۱۳..... **فصل سوم: مسجد امام رضا (ع) از دیدگاه مردم و نمازگزاران**.....

سخن اول:

در فرهنگ اسلام برترین و اصیل‌ترین محفل برای عبادت و تقرب جستن به خداوند متعال مسجد بوده و اولین عمل نبی مکرم اسلام بعد از هجرت به مدینه ساخت مسجد بوده و این دلیل بر آن است که در فرهنگ دینی و حکومت اسلامی مسجد جنبه محوری داشته و دارد و قدر این جبهه غنی دینی را باید دانست.

اسلام نهادهای به نام مسجد را ایجاد کرد تا به نیازهای عبادی، آموزشی، سیاسی و نظامی جامعه در اجتماعات محل پاسخ گوید.

بی‌تردید مسجد نقش بسیار حساسی در تحکیم اساس و بنیان جامعه دینی داشته و دارد؛ مکانی که با حضور در آن می‌توان به قدرت مطلقه خداوند اتکاء کرده و با امید و توکل به او وسعیر شد و کمال را طی نمود.

مسجد مقدس‌ترین مکان برای خداوند بوده و به مسلمین نیز دستور داده شده تا آن را مقدس شمرده و در آن به نماز، عبادت و خواندن دعا بپردازند.

مسجد در طول تاریخ جایگاه خود را از دست نداده و به عنوان مقدس‌ترین و مهمترین و عظیم‌ترین پایگاه دینی و مهمترین سنگر اسلام محسوب و بزرگترین نقش را در تقویت و تثبیت و توسعه زیرساخت‌های فرهنگ اسلامی داشته و همواره دژ پولادین و استواری در مقابل هجمه‌های فرهنگی دشمنان اسلام بوده است.

مسجد نهادهای است مردمی که مشورت در آن نقش اساسی و بهیچ‌شک دارد و از این حیث در تاریخ بی‌سابقه است. به سخن دیگر مردمی بودن نهاد مسجد سبب شده است که جنبش‌های احیای ایمان و حفظ ارزش‌ها و نشر فضایل همچنین نهضت‌های آزادی‌بخش غالباً از مساجد آغاز شود و به جریان بیفتد.

بدون تردید بزرگترین عبادتی که در مسجد بر پا می‌شود نمازهای جماعت پنجگانه است که نمادی از شکوه توحید و عزت بندگی و حیات امت واحده است.

در این میان آنچه مساجد را به شکوفایی می‌رساند مدیریت شایسته امام جماعت مساجد و سایر متولیان و زحمت‌کشان این خانه‌ی خداست.

مهم‌ترین وظیفه برای امام جماعت اداره مسجد و نشر و ترویج آرمان‌های نبوت و

ولایت بوده و لازم است امام جماعت با بهره‌گیری از رهنمودهای قرآن و عترت در راستای اعتلای کلمه توحید، با عملکرد و رویکردی فراجناحی و حضوری همیشگی، مسجد را مدیریت نماید. در واقع به تعبیر مقام معظم رهبری، امام جماعت مدیر طبیعی مسجد است و این امام جماعت می‌باشد که با عزم و اراده و همت شایسته خود، باید با توکل به خدا و برای رضای خدا در ارتقاء آرمان اسلام در مسجد و تقویت فرهنگ دینی مردم و اعتقادات آنها همت بگمارد.

امام جماعتی که آشنا به وظایف خویش بوده و متعهد به این وظایف باشد و خود قبل از هر کس دیگر، عامل به دستورات دین بوده و سعی کند فردی ساده زیست و مردمی باشد، نقش مؤثری در ارتقاء منزلت این مکان خواهد داشت.

این جانب با اشراف به ابعاد مطروحه فوق‌الذکر تصمیم گرفتم این مرکز دینی، فرهنگی با کمک نیکوکاران و مسئولان معزز راه اندازی نمایم تا اینکه در قرن بیست و یکم که قرن جنگ نرم و تهاجم فرهنگی دشمنان علیه اسلام می‌باشد، در حوزه دین و مذهب، امر فرهنگی در حد بضاعت و توان خود با کمک افراد صاحب نظر و خوش ذوق، زیر پرچم ولایت فعالیت نمایم که به لطف خدا تاکنون همه امور بر وفق مراد و در مسیر صراط حق پیش رفته است.

انگیزه حقیر از چاپ این کتاب از یک طرف، توصیه برخی بزرگان برای تبلیغ این کار بزرگ در افکار عمومی با هدف الگوسازی بود و از طرف دیگر عمل به توصیه حضرت امام خمینی(ره) و مقام معظم رهبری است که می‌فرمایند: کارهای صورت گرفته را به مردم بگویید تا در آنها امیدواری ایجاد شود.

در پایان از همه عزیزانی که در ابعاد مختلف اقتصادی، فنی، اداری، تبلیغاتی، فرهنگی و حضور فیزیکی یار و کمک کار این حقیر در ساخت مسجد امام رضا(ع) بوده‌اند، صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم.

اگر حق پرستی به مسجد در آی که با جمع بینی تو دست خدای

شیخ علی واشقانی فراهانی

پیشگفتار مهندس مرادی:

از آغاز هجرت نبی مکرم اسلام (ص) به مدینه منوره، ساخت مسجد به عنوان اولین مرکز عبادی، سیاسی و فرهنگی جامعه مسلمین، در دستور کار مسلمانان قرار گرفت و از آن زمان همزمان با ساختن اماکن مسکونی؛ مراکز مختلفی مانند مدارس، مساجد و ... را نیز ایجاد کردند تا پاسخگوی نیازهای روزمره آنان باشد.

مساجد از دیرباز مرکز انجام فرایض عبادی، سیاسی بوده و به مناسبت‌های مختلف محل تجمع ساکنین هر دیاری بوده و هست، و نقش مساجد در صدر اسلام بیانگر اهمیت و جایگاه این مکان مقدس می باشد.

نباید رسالتی را که مساجد در دوران پیروزی شکوهمند انقلاب اسلامی ایران در سال‌های ۱۳۵۶ و ۱۳۵۷ بر دوش کشید فراموش کنیم، تا جایی که می توان گفت به نوعی مرکزیت هدایت جماعات دینی و انقلابی را بر عهده داشت. مساجد محل تکثیر و توزیع اعلامیه‌ها و پیام‌های امام راحل (ره) در دوران پیروزی انقلاب اسلامی بوده و از همان‌جا ندای مظلومین ملت بزرگ ایران به گوش جهانیان می‌رسید، مشکلات مردم در مساجد رصد می‌شد و چاره جوی می‌گردید. در طی هشت سال دفاع مقدس نیز مسجد نقش مؤثری در حمایت از جبهه‌های جنگ تحمیلی ایفا نمود و اما اینک با گذشت آن ایام، وقتی دشمن از هر گونه حمله علیه نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران مأیوس گردیده، دست به راه اندازی جنگ نرم نموده است.

پس بر ماست که با تحکیم پایگاه‌های مقدسی همچون مساجد و جانب جوانان و نوجوانان این مرز و بوم و نظام اسلامی، توطئه‌های دشمنان را خنثی کرده و نگذاریم دشمنان در این راه بر ما پیشی بگیرند. بحمدالله ... والمنه، ساخت مسجدی در محدوده منطقه ۲۲ تهران که به نام نامی هشتمین اختر تابناک آسمان امامت و ولایت حضرت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا (ع) مزین گردیده و به همت عالی مؤمنین و تلاش و پشتکار روحانی جلیل‌القدر و امام جماعت فعال و کوشا حجت‌الاسلام والمسلمین شیخ علی واشقانی فراهانی احداث گردیده، خود برگ زرین دیگری بر افتخارات مسئولین نظام مقدس اسلامی ایران خواهد بود. از درگاه خداوند متعال توفیق روزافزون خدمتگزاران به اسلام عزیز را خواهیم.

شهردار منطقه ۲۲ تهران

مقدمه زنده یاد حاج حسن واشقانی:

سپاس و ستایش خداوندی را سزد که مهر جوشانش روزی خوران را در سفره نعمات بی انتهایش در هر جا کشیده و روشنی اختران رخشان به پاکی اش همه جا دمیده؛ خداوندی که پرستش فقط سزاوار اوست.

دهنده‌ای که بخشندگی کار اوست؛ خداوند هست کننده از نیستی و نیست کننده هستی؛ معرفت و بینایی از او جوی و بس. درود بی پایان بر همه پیامبران که چراغ فراراه مردمانند تا به نیکی از موهبت‌های الهی بهره گیرند و در باغ هستی با

گشایش خاطر، عاشقانه جمال ربوبی را به تماشا بنشینند و درود خداوند به روان پاک آخرین پیامبران و اولین آنان در نوبت، که نور هدایتش تا ابد به کمال است و سلام به امامان پاک و همه پیشوایان تا آفرینش بر کار است. اما بعد، نام بلند خداوند سبحانه و تعالی باید در آفاق و انفس و دل‌انگیزترین آواها زمزمه شود تا اهریمن پلشت نتواند در زمین خدا و در قلب‌ها وسوسه و اغواگری نماید. از این رو پایگاهی باید تا خوبان در آن پناه گیرند و با معرفت معارف الهی، حقایق باطنی و ناس را از وساوس خناس دور دارند. بی گمان مسجد یگانه پایگاهی است که در عالم باطن مبادرت به احداث آن در مدینه نمود و از همانجا بود که شالوده حکومت الهی با وحی آسمانی و درایت پیامبر پی‌ریزی شد تا امور دنیوی و اخروی بشریت تأمین گردد. بر همین اساس، مساجد نه فقط مرکزی برای تنزیه و تعبد و اعتکاف، بلکه محلی برای رفق و فتق امور جاری مردم و محل رفت و آمد عموم مردم شد و اتفاقاً از نظر زیبایی‌شناختی و تصویرسازی، هنری‌ترین انبیه و معماری‌ها با تکیه بر فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌ها مورد توجه مسلمان‌ها و غیرمسلمان‌ها قرار گرفت؛ گویی تعریفی جامع و مانع از وحدت در عین کثرت و کثرت در عین وحدت در همین بناها مجال بروز می‌یابد. در واقع شکل ظاهری محراب‌ها به گونه‌ایست که نمازگزار درحالی که در زمین قرار گرفته، گویی به آسمان وصل شده است. نماد آفاقی و انفسی پارادوکسی است به قول مولوی بزرگ این سو کشان و آن سو کشان. دنیا و آخرت حقیقت و مجاز را مجسم می‌کند و این هنر شگردیست به یادآورنده حقیقت چگونگی آفرینش آدمی.

همان‌طور که گفته شد مساجد جایگاه و پایگاه دریافت‌های حقایق نظری و عملی معارف الهی برای برخورداری از نعمت‌ها و موهبت‌های صانع هستی است اما خیرین و سازندگان، بنابر اوضاع و احوال روزگار از این مهم اهداف دیگری نیز دارند که بر همین اساس امام جماعت و هیأت امنای مسجد حضرت امام رضا (ع) طیف گسترده‌ای از نیازهای منطقه را

شناسایی کرده و با احداث این مرکز مقدس به رفع حوائج مردم اهتمام می‌نمایند. همان هدفی که در صدر اسلام مسجد محلی برای تلاوت و ترتیل آیات الهی و اعتکاف و عبادت و رسیدگی به امور معاش و دغدغه‌های جاری مردم بود. مدیریت مسجد حضرت امام رضا(ع) با تکیه بر همان سنت و شیوه مرضیه در مسیر رفع مشکلات مردم قدم برمی‌دارد که بخشی از خدمات‌رسانی آن در پی خواهد آمد، حق طلبی، صراحت لهجه و عزم راسخ از ویژگی‌های بارز حضرت حجت الاسلام حاج شیخ علی واشقانی فراهانی است که همین ویژگی منجر به احداث این بنای عظیم و مقدس گردید تا امروز بتواند گره‌گشای نیازمندان گردد و بنده که آشنایی دیرینه با ایشان دارم و زمانی معلم ایشان بودم، می‌دیدم که از گرفتاری‌های مردم چقدر رنج می‌برند. همیشه به ایشان سفارش می‌کردم که در حوزه به تحصیلات خود ادامه دهد، خوب می‌دانستم که او می‌تواند در این کسوت و مقام مثمر ثمر واقع شود که بحمدالله شد و این هنوز از نتایج سحر است. اگرچه مسجد به خودی خود مقدس و تجلی‌گاه قرب حق و صفای پاک‌بست اما نامگذاری مساجد باری معنوی به همراه دارند که با توجه به نام، ویژگی‌های مسجد در ذهن‌ها متبادر می‌شود؛ علی‌الخصوص که در فرهنگ شیعه تکیه بر سیره پیامبر(ص) و ائمه دوازده‌گانه(ع) با عشق توأم است.

با توجه به آنچه بیان شد، مسجد حضرت امام رضا(ع) علاوه بر علقه روحی، روانی و معنوی گویای این حقیقت است که مد نظر مدیریت (امام جماعت و مؤسس) این مرکز می‌باشد دربرگیرنده همان ویژگی‌هایی باشد که به طور بارز در سیره حضرت امام رضا(ع) وجود داشته است.

وجود کتابخانه، احتجاجات و مباحث علمی، رسیدگی به وضع درمانی مراجع‌کنندگان و ایجاد محیطی مناسب برای معتکفان، عابدان و پویندگان رام‌دانش، ناشی از همین بینش است که مسجد را به نام نامی حضرت امام رضا(ع) نامیدند. این عابدان جاء واثق دارم که با عنایات حضرت حق و تدابیر حضرت حجت‌الاسلام حاج شیخ علی واشقانی فراهانی، این محل در آینده‌ای نزدیک می‌تواند پایگاهی معنوی جهت نشر و ترویج فرهنگ اسلامی بوده و در خدمت مردم قرار گیرد. انشاء...

حدیث نیک و بد ما زمانه خواهد شد زمانه راسندی، دفتری و دیوانی

حاج حسن نگهبان (واشقانی فراهانی)

تابستان ۱۳۹۱

از آنجایی که اسلام به عنوان کامل‌ترین دین الهی برای هدایت و ایصال بشریت به سعادت ابدی برنامه‌های جامعی دارد، از ضرورت وجود یک مکان مشخص و پایگاه استوار که از مظاهر شکوه و عظمت اسلام به حساب می‌آید، غافل نمانده است.

مسجد در اسلام به عنوان خانه خدا، جایگاه ذکر، دعا و عبادت و دل‌کنند از زرق و برق دنیاست.

مسجد علاوه بر پایگاه دین و عبودیت، پایگاه معرفت و دستیابی به بصیرت و منشأ و سرآغاز حرکت‌های بزرگ و برکات ماندگار در تقویت اسلام و مبارزه با ظلم و ستم بوده است.

در دنیای امروز که همه هجمه‌های دشمنان متوجه دین و اعتقادات ملت شریف ایران است و جنگ تمام‌بیار فرهنگی و نرم را علیه ما آغاز کرده‌اند، توجه به مسجد و فراهم کردن زمینه‌های حضور مردم برای ایجاد ارتباط با خدا و حرکت در صراط مستقیم و دستیابی به معرفت و شناخت حقیقت دینی از ضروریات می‌باشد.

اگر چه ما به عنوان ناشر، در باب کتب مختلف در حوزه دین و فرهنگ و دفاع مقدس، با هدف نشر و گسترش فرهنگ و معارف اسلامی فعالیت می‌کنیم و بسیار هم لذت بخش است، ولی آماده سازی و تدوین کتاب سیمای مسجد امام رضا(ع) که حدود پنج ماه طول کشید، لذت معنوی مضاعفی داشت که توصیف آن از عهده قلم خارج است.

من معتقدم صداقت و خلوص حاج شیخ علی واشقایی همواره را از اول تاکنون پیش برده است و امیدوارم که این کتاب هم اثرات معنوی و فرهنگی خود را در جامعه بگذارد و این همت بلند و اراده‌ی قوی حاج آقا برای جامعه اسلامی سرمنش و الگو قرار گیرد، چرا که اطمینان دارم براساس آیه شریفه «المسجد اسس علی التقوی» موجب این همه عظمت و تبلیغ مسجد امام رضا(ع) و مؤسس آن شده است.

حاج ابوالفضل فخرالاسلام

مدیر مسئول انتشارات فخرالاسلام